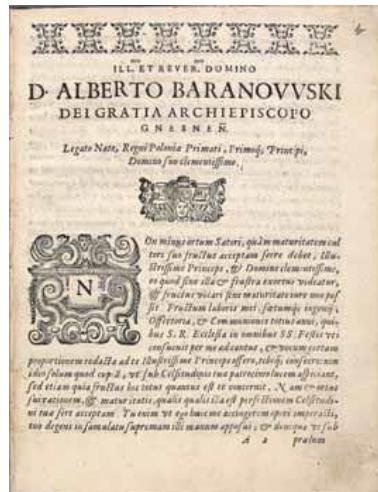

2022

MIKOŁAJ ZIELEŃSKI - ok. 1550 (?) [Warka] – ok. 1616 (?).

- kapelmistrz i organista bpa Wojciecha Baranowskiego w Łowiczu,
- **Wojciech Baranowski** (zm. 1615): biskup przemyski, płocki, wrocławski, od 1607 arcybiskup gnieźnieński = prymas Polski; wielki miłośnik muzyki (sam śpiewał),
- **Łowicz**: od 1572 r. (= śmierć Zygmunta Augusta) pełnił w okresach bezkrólewie funkcję *drugiej stolicy Rzeczypospolitej*: tu rezydował *Interrex*, którego rola zwyczajowo przypadała prymasowi Polski;
- Zieleński: co najmniej od 1604 związany z Baranowskim: „*organarium magisterque capellae nostrae*”; “*organarius et cappellae magister*”,

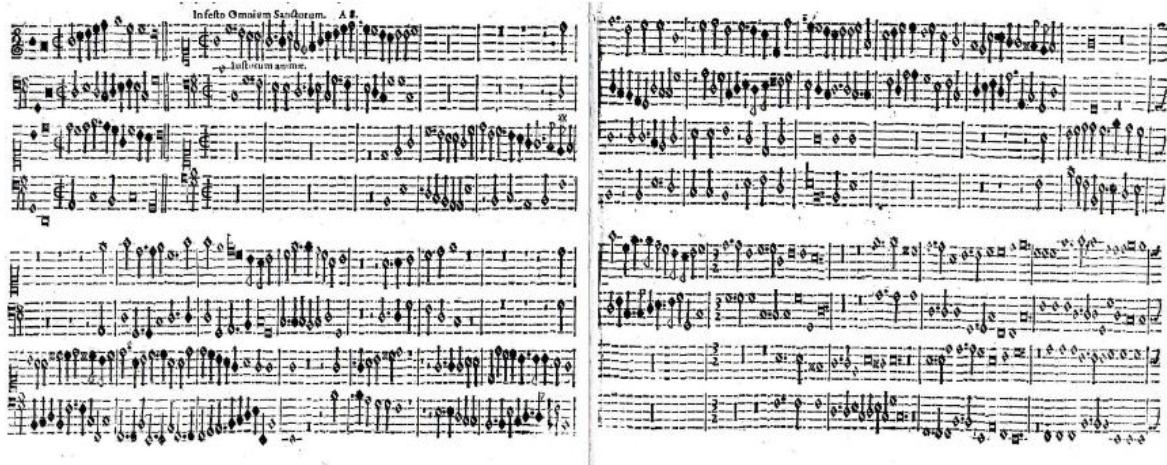

- dokumentacja z **1604** i **1611**: mieszczanin, był osobą świecką, żonaty, dwukrotnie się procesował (posiadał wieś i młyn pod Łowiczem),
- Wenecja 1611: podpisał dedykację dla Baranowskiego,
- gdzie studiował? (Wenecja? Rzym? = tak twierdził Szymon Starowolski, 1627).

- b. prawdopodobne, bo w muzyce widoczne wpływy weneckie i rzymskie.

DRUK: Wenecja 1611:

- finansowany przez Baranowskiego, który chciał w Italii zabłysnąć jako mecenas muzyki [=> Wenecja 1610: *Nieszpory* Monteveriego]
 - wydanych **8 ksiąg** głosowych oraz ***Partitura pro organo***: 4-gł. dodatek, partie skrajnych głosów obu chórów: CB I + CB II (= „wyciąg fortepianowy”).

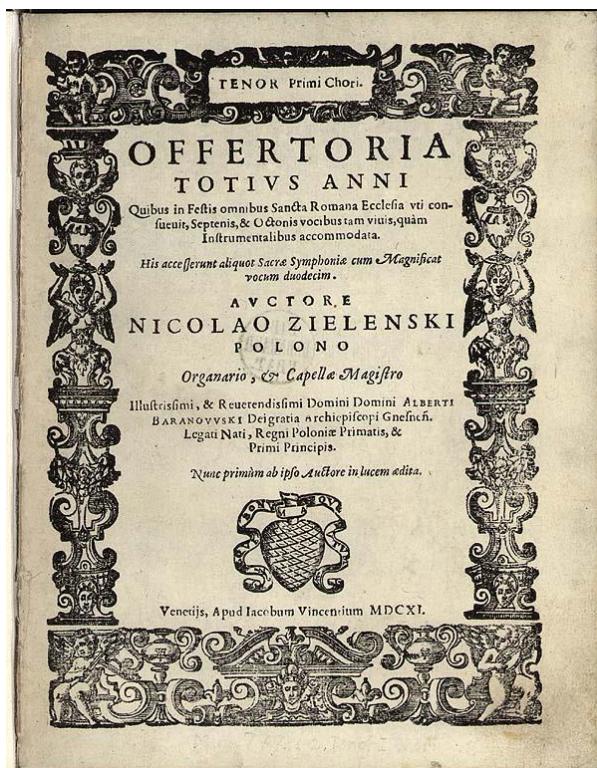

- do II wojny świat. komplet w Bibl. Miejskiej we Wrocławiu (Jachimecki skopiował całość).
 - po II wojnie zach. się: *Partitura pro organo* (=>Kraków) oraz 4 księgi gł.:

S1+ T1 (*primi chori*); **A2 + T2** (*secundi chori*) (=>Wrocław).

ZAGINIONE=> A1, B1; S2, B2.

ALE: istnieje przedwojenny odpis Z. Jachimeckiego (=> W. Malinowski)

(*Offertorium: cantus primi toni*)

- największy korpus dzieł jednego kompozytora pol.!
- **edycja całości** (MMP): W. Malinowski,
- **książka**: W. Malinowski, *Polifonia Zieleńskiego*.
- **nagrania**: *Opera Omnia* (2009-2011) składa się z 6 płyt CD.

<http://www.koryfeusz.org.pl/pl/2011/nominacje/wydarzenie-roku/nagranie-mikolaj-zielenski-opera-omnia->

http://www.dux.pl/wyszukiwanie_pelne/wyniki/podglad/?pid=544

- wenecka edycja obejmuje **121 utw.** (realnie = 113, bo są alternatywne wersje):
- nie tylko teksty **ofertoriów i komunii**, lecz także 19 innych tekstów:
- **antyfony**, w tym: pośw. 2 polskim św.: św. Wojciech (*Per merita Sancti Adalberti*); św. Stanisław (*Ortus de Polonia Stanislaus*),
- **psalmy, responsoria, motety, Magnificat oraz**:
- (w *Communiones*): **3 instrumentalne fantazje** (=> wł. ricercary/canzony): przeimitowane, brak idiomatycznych cech instrumentu.
- zatem: niejednolita zawartość: połączenie w całość dotychczasowego dorobku?

- Co z resztą dorobku Zieleńskiego? - potop szwedzki: pałac prymasowski zburzony.

Zieleński - kompletny spis utworów:

<http://culture.pl/pl/tworca/mikolaj-zielenski>

[http://pl.wikipedia.org/wiki/Miko%C5%82aj_Ziele%C5%84ski\]](http://pl.wikipedia.org/wiki/Miko%C5%82aj_Ziele%C5%84ski)

I

Tytuł [pierwszej części]:
Oftorcia totius anni, quibus in festis omnibus Sancta Romana Ecclesia uti consuevit, septenis et octoannis oculis tam viuis, quam instrumentalibus accomodata. His accesserunt aliquot Sacra Simphonie cum Magnificat vocan dualcim. Autore Nicolo Zielnicki Polono organario et capellae magistri illustrissimi et Reversendissimi Domini Domini Alberti Baranowskij... Veniti. I. Apud Jacobum Vincentium MDCXII.

Część ta obejmuje następujące utwory:

1. *Afferten regi*, C Ms A T B Cb Org
2. *Anima nostra*, G Ms A Br A T Br Cb Tbni Org
3. *Angelus Domini*, 2C A T A T B Cb Org
4. *Ascendi Deus*, C Ms A T C A T B Cb Org
5. *Asumpta est*, C Ms A T G A T B Cb Org
6. *Asumpsit Iesu*, C Ms A Br A T B Cb Org
7. *Ave Maria*, Ms A T B Cb Tbni Org
8. *Beata Virgo*, C Ms A Br A T B Cb Org
9. *Benedictus sit Deus*, G A T B C A T Cb. Org
10. *Confessio et pulchritudo*, 2G Ms T A T B Cb Org
11. *Confirma hoc*, C Ms A T C A T T B Cb Org
12. *Confitebantur*, C Ms A T C A T B Cb Org
13. *Constitutes eorum*, 2G A A T B Tbni Org
14. *Desiderium animae*, C A T B C A T B Cb Org
15. *Deus enim firmavit*, C Ms A Br G A T B Cb Org
16. *Dextera Domini*, C Ms A A T B Br
17. *Diffusa est gratia*, C A T A T B Cb Tbni Org
18. *Domine ad adiuvandum*, 2G Ms Br A T B Cb Org
19. *Domine Deus*, C Ms A Br A T B Cb Org
20. *Elegans Apostoli*, 2C A T A T B Cb Org
21. *Factus est*, C Ms A Br G A T B Cb Org
22. *Felix namque*, C A T B C A T B Cb Org
23. *Filius regum*, C Ms A A T B Br Cb Org
24. *Fugit in chore*, 2C A T A T B Cb Org
25. *Gloria buntur*, C A T B C A T B Cb Org
26. *Gloria et divitiae*, C Ms A Br A T B Cb V Tbni Org
27. *Gloria et honore*, C Ms A A T B Cb Org
28. *Iagnem Ignatii*, C Ms A T A T B Cb Org
29. *In omnem terram*, C Ms A Br C A T B Cb Org
30. *Intonit de cœlo*, 2C Ms Br A T B Cb Org
31. *Invenit David*, C A T B C A T B Cb Org
32. *In virtute Tua*, Ms A T T B Cb Tbni Org
33. *Iustorum animas*, C A B T C A T B Cb Org
34. *Iustus ut palma*, 2G Ms T A Br B Cb Org
35. *Lactantini in Domino*, C Ms A Br A T B Cb Org
36. *Lactentur coeli*, C A T B C A T B Cb Org (wyd. MPO, MPR)
37. *Lactentur omnes*, C A T B C A T B Cb Org
38. *Magnificat*, C Ms A T C A T B A T B Cb Org (wyd. MPO, MPR)
39. *Mixti autem*, C Ms A Br A T B Cb Tbni Org
40. *Mirabilis Deus*, C Ms A Br A T B Cb Org
41. *Oritus de Polonia Stanislaus*, C Ms A Br C A T B Cb Org
42. *Per merita sancti Adalberti*, C Ms A T A T B Cb Org
43. *Portat coeli*, C Ms A T A 2T Cb Org

44. *Pauisi Domine*, Ms A T B Br Cb Tbni Org

45. *Prætege Domine*, C A T B G A T B Cb Org

46. *Reges Tharsis*, C Ms A Br G A T B Cb Org

47. *Sacerdotes Domini*, C Ms A B C A T B Cb Org

48. *Salve festi dies*, 2G Ms T A 2T B Cb Org

49. *Spiritus sancti gratia*, C Ms A A 2T B Cb Org

50. *Stetit Angelus*, C Ms A B G A T B Cb Org

51. *Tanto tempore*, C Ms A Br A 2T B Cb Org

52. *Terra tremuit*, C Ms A B A T B Cb Gb

53. *Tu ex Petrus*, C Ms A Br A T B Cb Tbni Org

54. *Tui sunt cordi*, 2C A T A T B Cb Org

55. *Veritas mea*, 2C A A 2T B Cb Org

[Druga część] Asiała nos tytuł: *Communiones totius anni quibus in solemnibus festis Sancta Romana Ecclesia uti consuevit ad cantum organi per unam, duas, tres, quatuor, quinque et sex voces cum instrumentis musicalibus et vocis resolutione, quoniam Itali gorgia vocant, descendantae. His accesserunt aliquot Simphonie quatuor, quinque et sex vocum et tres fantasiae instrumentis musicalibus accommodatae... Obrazując następujące utwory:*

56. *Adoramus te Christe*, C A T B Instr. Org (wyd. a.c. MMSiP zesz. I, 1885)
57. *Amen dico nobis*, B Org
58. *Amen dico nobis*, C B Org
59. *Beata viscera*, C B Org
60. *Beata viscera*, C A B Org
61. *Beati mundo corde*, A T B Cb Tbni Org
62. *Beatus seruos*, 2C B Org ew. 2V Fg
63. *Benedicimus Deum*, 2C A T B Cb Org (wyd. a.c. MMSiP zesz. II, 1887)
64. *Benedicite Deum*, 2C A T B Cb Org
65. *Benedicite ipsum*, 2C A T B Cb Org
66. *Benedicte omnes*, 2C A T B Cb Org
67. *Confundantur superbi*, C Org
68. *Contemt*, 2C A T B Cb Org
69. *Domine Deus meus*, C Ms A T B Org
70. *Domus mea*, 2C A Br Org (wyd. WDMP zesz. XXXI, 1956 i 1958)
71. *Ecc Virgo concepit*, S B Org
72. *Ego sum pastor bonus*, C Ms A T B Org
73. *Exiit sermo inter fratres*, Br Org (wyd. WDMP zesz. XXXVI, 1957)
74. *Fantasia I*, Kornet Fg Org lub Vla Org (zaginione) ↩
75. *Fantasia II*, 2Kornety Fg Org lub 2V Vla grossa Org (zaginione) ↩
76. *Fantasia III*, 2Kornety Fg Org lub 2V Vla grossa Org (zaginione) ↩
77. *Fei judicium*, 2C B Org lub 2V Fg Org
78. *Gaudete iusti*, 2C A T B Cb Org
79. *Gustate et videte*, C Org
80. *Hac dies quam feci*, 2C A T B Cb Org (wyd. a.c. CSMSiP)
81. *Hac dies quam feci*, 2C A T B Instr. Org
82. *Illumina faciem tuam*, B Org
83. *In monte Oliveti*, 2C A T B Br Org (wyd. a.c. MMSiP zesz. II, 1887, H. Opierski)
84. *In magnifica polonica*, 1918, CSMSiP
85. *In splendoribus sanctorum*, T Org
86. *In splendoribus sanctorum*, G A B Org
87. *Introito ad altare Dei*, T Org
88. *Laetabitur iustus*, C Ms A 2T B Cb Org
89. *Leoni oculos meos*, C A 2T B Cb Org
90. *Magnus est gloria*, 2C 2A T B Org
91. *Mirabuntur omnes*, B Org
92. *Mitte manus tuas*, C B Org
93. *O gloriosa Domina*, C Ms A T B Org
94. *Optime patrem*, A T B Br B Cb Tbni Org
95. *Paeca nostrum*, 2C T B Org
96. *Paeca nostrum*, 2C T B Org simpl.
97. *Per signum crucis*, C Org
98. *Principes persecuti*, C Org
99. *Paulice Domine*, C B Org
100. *Paulice Domine*, C A T B Org
101. *Qui manducat*, B Org
102. *Qui mihi ministeriat*, C B Org
103. *Quoniamcumque*, 2C A Br Cb Tbni Org
104. *Responsum accepti*, C A B Org
105. *Responsum accepti*, C Org
106. *Semel iuravi in sancto*, B Org
107. *Si conuercitatis cum Christo*, Br Org (wyd. A.C. CSMSiP)
108. *Spiritus qui a Patre*, C B Org
109. *Spiritus sanctus*, 2C A T B Cb Org
110. *Spiritus sanctus*, 2C A T B Instr. Org
111. *Surrexit Dominus*, C Ms A T B Cb Org
112. *Tu es Petrus*, C B Org
113. *Tu puer Prophetæ*, 2C A T B Cb Org
114. *Venite post me*, T Org
115. *Vidimus stellam*, 2C A 2T B Cb Org
116. *Videat coelos*, C Org
117. *Videntur omnes fratres*, C A T B Cb Org (wyd. W. M. M. P. zesz. II, 1887)
118. *Videntur omnes fratres*, C A T B Cb Org sin
119. *Visionem quam vidiatis*, 2C B Org ew.
120. *Vox qui sancti ecclisi*, C Ms A B Org,
121. *Vox in Rama*, 2C Ms T Org (wyd. W. M. M. P. zesz. II, 1887)

(1) *Offertoria totius anni*

- 56 dzieł: 12 x 7-gł., 43 x 8-gł. (= na 2 chóry: 3/4 i 4/4 gł.), 1x 12-gł., z tow. org.
 - koncertowanie dwóch chórów, *cori spezzati*:

Chór I (S1, S2, A, T) + Chór II (A, T, B1, B2)

Chor I
13

Chor II

in fi - ness or - his ter - rae et
in fi - ness or - his ter - rae et
in fi - ness or - his ter - rae et
in fi - ness or - his ter - rae et
in fi - ness or - his ter - rae et

15

et in fi - ness or - his ter - rae et in fi - ness or - his ter - rae et in fi - ness or - his ter - rae et in fi - ness or - his ter - rae et in fi - ness or - his ter - rae

- zbiór jednolity stylistycznie, typ *sacrae symphoniae* (G.Gabrieli: 1597)

- naczelna zasada stylu weneckiego: kontrasty fakturalne i brzmieniowe,
- efekty kolorystyczne: 30 różnych zestawów kluczy (**chiavi**):

Chiavi transportati/ in Contrabbasso <small>[low clefs]</small>	Chiavi naturali <small>[usual clefs]</small>	Chiavette <small>[high clefs]</small>	<small>(soprano acutissimo theorized by Bononcini)</small>
Mezzo-soprano	Soprano	Violino [treble]	
Tenore	Alto	Mezzo-soprano	
Banitono	Tenore	Alto	
Contra-basso	Basso	Tenore or Banitono	

The image shows a musical score with two staves. The left staff uses 'Chiavi Naturali' (natural clefs), and the right staff uses 'Chiavette' (small clefs). Red boxes highlight specific clefs on each staff, with red lines connecting them to show they represent the same pitch.

Chiavi Naturali

Chiavette Small clefs

<http://www.aprlmusic.com/?p=12692&lang=en>

<https://www.youtube.com/watch?v=0dihtuej6Q> – Gabrieli, obrazki Wenecji

https://www.youtube.com/watch?v=nx47RD7NZ_g – Gabrieli, instr

<https://www.youtube.com/watch?v=Cn8KXlQeZcM> – Gabriei,

<https://www.youtube.com/watch?v=rSdy7e0Y1os> – Gabriei,

<https://www.youtube.com/watch?v=NAZwJy1dpMU> – Gabriei,

<https://www.youtube.com/watch?v=xRgaV4uWgRo> – Gabriei,

<https://www.youtube.com/watch?v=v5VoKAoij8AE> – Gabriei, In ecclesiis

- technika imitacyjna: typowa dla polif. k. XVI w.;
- instrumenty: w indeksie przy 8 tytułów wymieniono **puzony**, raz violę;
- **puzony** dublują głosy wok. (= rola koloryst.),
- wnikliwe odczytanie tekstu: *omnes* (=cały chór), *coelum* (=górnego rejestrów), *terra tremuit* (=tryl),
- zmiany metrum inspirowane tekstem; nastrój radosny = **metrum 3/2**.

- w *Magnificat* niemal **sylab. deklamacja**, ograniczenie czynnika polifon., myślenie wertykalne/harmon. (trójdźwięki, brak samodzielności gł.).
- sporadycznie motety o tendencjach ilustracyjnych i dramatyzujących (=> F. de Monte).

Zieleński, *Magnificat* – pierwszy zach. pol. utwór na 12 gł.:

<https://www.youtube.com/watch?v=paT4ReAHimE>
<https://www.youtube.com/watch?v=5FeVox04qLc>

Zieleński:

<https://www.youtube.com/watch?v=45udZI2KKao> – Gabrilei, **Magnificat**

<https://www.youtube.com/watch?v=qxwHIOQvUd4> - 'Vidimus stellam'
<https://www.youtube.com/watch?v=MNdCmADMTE> – 5 gł. Surrexit Christus
<https://www.youtube.com/watch?v=A14xbFXa2Bw> – 5 gł (Ego sum)
<https://www.youtube.com/watch?v=QCfQuClus0o> – 2 chóry: Salve festa dies
<https://www.youtube.com/watch?v=ZICbOHwej7o> – jw. Deus in adiutorium

<https://www.youtube.com/watch?v=qxwHIOQvUd4> – jw.

<https://www.youtube.com/watch?v=aG157Tl8nhs> – live: "Mihi autem nimis" - Huelgas Ensemble

<https://www.youtube.com/watch?v=i3GkIGleByw> – 7 gł.: Ave Maria

(2) *Communiones totius anni*

- **66 dzieł:** na 2-, 3-, 4-, 5-, 6-gł., w tym 9 wariantów = 57.
- większość na 4-, 5-, 6-gł. (6-gł.: tylko 7 utw.),
- zbiór **niejednolity** stylistycznie, znacznie się różnią się od ofertoriów: **3 typy**:
 - **pseudo-monodie:** 23 utw.
 - **tricinia:** 5 utw. (*triowa koncepcja głosów*: 2 gł. górne w tercjach + gł. dolny znacznie oddalony),
 - **motety:** 29 utw. (przeimitowane / odc. homorytmiczne).

- kameralna obsada; liryzm, **brak** dużej masy dźw.,
- bogactwo barw instrument.: udział **skrzypiec, puzonu, fagotu harfy, lutni**,
- ilustracyjność podobna do *Offertoriów*:

In monte Olivetti: skok 8 w górę,

Vox in Rama: chromatyka, odwzorowująca dramatyzm:

[utwór na święto Niewiniątek, o charakterze lamentacyjnym (*Ewangelia* św. Mateusza, Księga Jeremiasza), c. II, v. 18].

NOWOŚĆ: **pseudomonodia** (=> Vicenzo Galilei, lutnia):

- przedmowa Ziel.: „*po raz pierwszy przez Polaka ułożone*”,
- **1 głos** (S, T lub B) z **tow. org.:**
- **1 głos** to nie **monodia + b.c.**, lecz tylko jeden z głosów kontrapunktrycznych, wyróżniający się sposobem traktowania, ale całkowicie wtopiony w polifoniczną tkankę dzieła (= transkrypcje wielogłosu na **org. i głos**).

Dwie wersje tych samych utworów:

- partia org. (*partitura*): wersja uproszczona (dla słabiej wyszkolonych?).
- partia solo (*głosowa*): bogate, finezyjne, wirtuozowskie ornamenty;
- tzw. **gorgia** (M. Ziel.: „*quam Italii gorgia vocant*”): figury ozdabiające niektóre, znaczące słowa tekstu,
- sprawiały szczególną radość słuchającym;
- świadectwo wielkiego wyrafinowania techniki wokalnej,
- geneza: renesans. **diminucje**, początkowo improwizowane (cynk/kornet);
- trudności wykonawcze: ozdobniki muszą być zsynchronizowane ze strukturą rytm. frazy:
pseudomonodia: *Responsum accepit*: <http://www.youtube.com/watch?v=qTVWc2JLco&feature=related>

12 *Spiritus qui a Patre procedit* (Comm. 20), zakończenie

POLICHÓRALNOŚĆ W POLSCE:

- Zieleński przyswoił muzyce polskiej zdobycze szkoły weneckiej,
- czyżby „pierwszy pol. przedstawiciel techniki polichóralnej”?

⇒ **Inwentarze:**

... Inwentarz Jazwicza/Jasiuczycy kapeli królewskiej z 1572 (ponad 130 druków), w tym polichóralne psalmy Willaerta z 1555; msza 8-gł. **Waclawa z Szamotuł**.

... Inwentarz Zacheusza Kesnera z 1602: krakowski księgarz: 460 poz. (w tym 60% Włochów), szeroka reprezentacja **szkoły weneckiej** (A/G. Gabrieli, m.in. *Sacrae symphonie* na 6-16 gł.);

=> druk ***Melodiae sacrae*** (Kraków 1604):

- przygot. przez Wincentego Liliusa, wydany przez B. Skalskiego (20 motetów na 5-12 gł.);
- zach. się tylko 3 najwyższe głosy chóru I (S, A, T, jedyny egzemplarz w Ratyzbonie!);

Tabela 1. Wykaz kompozycji zawartych w druku *Melodiae sacrae* z 1604 roku.

l.p.	Autor	Tytuł	Liczba głosów	Liczba chórów
1.	Annibale Stabile	<i>Lux perpetua</i>	8	2
2.	Luca Marentius	<i>Jubilate Deo omnis terra</i>	12	3
3.		<i>Laudate Dominum</i>	12	3
4.		<i>A solis ortus cardine</i>	8	2
5.	Iulius Caesar Gabutius	<i>Apparuit benignatas</i>	6	1
6.	Asprilius Pacelli	<i>Beatus vir, qui non abiit</i>	4	1
7.		<i>Iniquos odio habui</i>	7	1
8.	Iacobus Abbatis	<i>Ego sum pastor bonus</i>	8	2
9.	Simon Amorosius	<i>Cantabant Sancti</i>	8	2
10.	Vincentius Bertolusius	<i>Recordare Virgo Mater</i>	4	1
11.		<i>Adiuva nos Deus</i>	7	1
12.	Laurentius Bellotti	<i>Domine Jesu Christe</i>	6	1
13.	Hippolytus Bonanni	<i>Congratulamini mihi omnes</i>	8	2
14.	Iulius Osculati	<i>Nativitas tua Dei genitrix</i>	6	1

15.	Vincentius Lilius	<i>Congratulamini mihi omnes</i>	12	3
16.	Alphonsus Pagani	<i>Confirmatus est cor virginis</i>	8	2
17.	Antonius Patart	<i>Vir inclite Stanislae</i>	6	1
18.	Raphael Veggius	<i>Cantabant sancti</i>	7	2
19.	Andreas Hakenberger	<i>In die magna festivitatis</i>	4	1
20.	Andrzej Staniczewski	<i>Beata es Virgo Maria</i>	8	2

Andrzej Staniczewski, Andrzej Hakenberger i inni.

Andrzej Staniczewski: 8-gł. motet na 2 chóry w *Melodiae sacrae*

- najstarszy **zachowany** utwór polichóralny,
- zach. się tylko 3 najwyższe głosy chóru I (S, A, T, jedyny egzemplarz w Ratyzbonie!);
- chóry były zróżnicowane barwowo, bo zachowane głosy zapisane są w kluczach niskich (dla głosów wyższych).

Andreas/Andrzej Hakenberger (1574-1627)

- ur. na Pomorzu (Koszalin?), zm. w Gdańsku;
- 1602-1608 muzyk Zygmunta III Wazy,

- później działał w Gdańsku: jako kapelmistrz kapeli *luterańskiego* Kościoła Najświętszej Marii Panny (choć był *katolikiem*),

- był trzykrotnie żonaty (ostatni raz ożenił się 31 stycznia 1627 roku z Dorotą Bochińską).

- był w konflikcie z organistą Kościoła NMP **Paulem Siefertem**,

- pod koniec życia borykał się z problemami finansowymi.

- imieniem Andrzeja Hakenbergera nazwano w 2004 roku rondo w Gdańsku.

- D. Popinigis, *Muzyka Andrzeja Hakenbergera*, Gdańsk 1997.

Twórczość (zach.):

- 88 komp. relig. (za życia opublik. 83): 86 motetów + 2 msze

- 7 wieloczęściowych madrygałów niem. (łącznie 19 utw.).

- w zbiorze *Melodiae sacrae* (1604): 5-gł. motet *In die magna*.

- późniejsze zbiory kompozycji wyd. w:

Gdańsk 1610, Lipsk 1612, Szczecin 1615 (21 motetów 8-gł.).

Newe Deutsche Gesänge (1610) / *Sacri modulorum concentus* (1615) / *In qua motectae* (1617)

- *Harmonia sacra in qua motectae* (Frankfurt/O, 1617) dedykowany królowi **Zygmuntowi III Wazie** (21 motetów 8-gł.).

PRZEKAZY REJKOPIŚMIENNE:

- **tabulatura pelplińska** (I poł. XVII w.), t. IV => 55 dzieł Hakenbergera: 16 z *Sacri modulorum* (1615), 37 z *Harmonia sacra* (1617) + 4 unica (2 motety i 2 msze);

- **tabulatura oliwska**: 16 dzieł Hakenbergera (gł. z *Sacri modulorum*, 1615),

- rkp. **odpisy gdańskie** z druków Hakenbergera (kilka).

- płyta: http://www.polskichorkameralny.pl/doc_275.html

<https://www.youtube.com/watch?v=FyS3swtuuos>

<https://www.youtube.com/watch?v=U06-fKPzWmc>

<https://www.youtube.com/watch?v=eCs4vSqmKK4>

https://www.youtube.com/watch?v=Jaf3VwW_OYM

>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>>

TWÓRCZOŚĆ POLICHÓRALNA WŁOCHÓW (w PL)

DYNASTIA WAZÓW: **Zygmunt III Waza** (1566-1632), król od 27 XII 1587 (syna Jana III Wazy i Katarzyny Jagiellonki).

- na jego pogrzebie rozbrzmiewała muzyka „na 4 rozstawione chóry”.

KAPELMISTRZOWIE:

1) LUCA MARENZIO (1553-1599), w PL: 1596-97.

- pierwszy włoski kapelmistrz w PL (dwór Zygmunta III Wazy, Warszawa).

- ok. 30 utw. polichór. na 8-18 gł.,

- polichóralność wenecka, szybka przemienność chórów,

- prowadził wykonanie utw. polichór.: zachow. relacja papieskiego legata:

„Marenzio prowadził w Warszawie w 1596 wykonanie swej mszy na dwa chóry (a wszystkie słowa były powtarzane przez jeden i drugi chór w formie echo)”.

2) GIULIO CESARE GABUSSI (1555-1611) z Mediolanu,

- kompozytor, śpiewak (alt); w PL: ponad rok 1601-1602,

- wzorowa realizacja wytycznych Soboru Trydenckiego.

- jeden motet 6-gł. w *Melodiae Sacrae* Liliusa z 1604.

3) ASPRILIO PACELLI (1570-1623 W-wa), w PL: 1602-1623:

20 lat, aż do śmierci; od 1595 w Rzymie: *Cappella Giulia*, uczeń Palestriny,

- kiedy przybył do PL miał już wydany w 1597 zbiór 20 polichór. motetów 8-gł. - stanowiły bieżący repertuar kapeli króla w PL. (?).

- świadectwo polskiej recepcji: aż 9 jego utw. w **Tabulaturze Pelplińskiej**,

- pojed. odpisy w Krakowie (rorantyści), Gdańsku, Królewcu,

- w druku *Melodiae sacrae* Liliusa z 1604: 2 utw 4- i 7-gł.

- „pseudomonodie” na 2-3 gł. + org.

- **największe znaczenie dla rozwoju polichór. w PL. (wpływ na Zieleńskiego?)**.

- dedykował Zygmontowi III Waza wenecką edycję motetów polichór.

- 26 motetów 5-20 gł. (=> ed.). - edycja była w XVII-w. Wrocławiu,

=> *Sacrae cantiones*: 26 utw: 15 na obsadę wielochórową (ed. 2012)

Edycja 26 motetów Asprilia Pacellego, opublikowanych po raz pierwszy w Wenecji w 1608 roku w zbiorze dedykowanym **Zygmuntowi III Wazie**, zachowanym kompletnie jedynie w egzemplarzu przechowywanym w Bibliotece Jagiellońskiej w Krakowie (dawnej w Preußische Staatsbibliothek w Berlinie). Edytowane utwory powstały podczas pobytu Pacellego w Rzeczypospolitej, gdzie był w latach 1602-1623 królewskim kapelmistrzem.

INNI WŁOSI:

+ **Vincenco BERTOLUSI**, w PL: 1595-1607 (potem do Kopenhagi; +1608), organista, [tabulatura z Kroż], madrygały, motety:

- w 1601 wydał w Wenecji 29 motetów na 6-10 gł., w tym 11 polichór. (styl Gabelich, silne zróżnicowanie barwowe chórów). Motet 8-gł. (z 1601) zach. w Uppsali (tj. był w PL).

- wzorował się na nim **A. Hakenberger; Zieleński** przewyższa go pod wzgl. kolorystyki (30 różnych chiavett).

- + **Giulio OSCULATI**, w PL: 1609-1613, śpiewak i kompoz.
 - już w 1604 dedykował 4 msze Zygmuntowi III.
 - Pierwsze zbiory motetów polichór. (8-12 gł.) powstały w PL i wydane w Wenecji (1614) – rozwiązania znane w warsz. kapeli.
 - Wymieszanie cech wen./rzymskich; wprowadza **glosy solowe**, wirtuozowskie („koncerty relig. na gł. solowe rozstawione w różnych miejscach”).
 - Głosy solowe to całkowita nowość dla muzyków warsz. kapeli (nawiąże potem do tego Mielczewski).
 - Użył też b.c., ale bez ocyfrowania.
- + **Vincenzo GIGLI/LILIUS**, ~1570-1640 W-wa): w PL 1596-1640.
- 4) GIOVANNI FRANCESCO ANERIO** (1567-1630), w PL: 1624-1630,
 - technika polichóralna o typowo **rzymskich** cechach:
 - 3 chóry nie są zróżnicowane pod względem barwy brzmienia - wszystkie mają ten sam go zestaw głosów CATB,
 - poza organami nie przewidział udziału innych instrumentów,
 - "Missa Pulchra es", pomiędzy 1625 i 1630, dla zespołu muzyków królewskich w Warszawie, zach. w unikalnym manuskrypcie w Archiwum Kapituły Metropolitalnej Krakowskiej na Wawelu (AKMK, sygn. Kk. I. 83); wyd. B.J-P.
 - = missa parodia oparta na 5-głosowym motecie *Pulchra es* Giovanniego Pierluigi da **Palestrina**,
- 5) MARCO SCACCHI**, w PL: 1633-49,
 - powołany do kapeli Władysława IV w 1632, zbiory mszy (1633) i madrygałów (1634) i
 - zbiory motetów polichór.